

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/13/2021
Identifikačné číslo spisu: 5406203766
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5406203766.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petrikovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcov 1/ E. X., 2/ U. X., 3/ H. X., bývajúcich v G., zastúpených JUDr. Jozefom Polákom, advokátom, so sídlom v Dolnom Kubíne, Aleja Slobody 1890/50, proti žalovanému H. O., bývajúcemu v Y., zastúpenému Advokátskou kanceláriou Mrázovský & partners, s. r. o., so sídlom v Žiline, Mariánske námestie 2, IČO: 36 855 278, o určenie vlastníckeho práva žalobcov 1/, 2/ k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 2C/44/2008, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. júna 2019 sp. zn. 10Co/173/2018 v spojení s opravným uznesením z 22. augusta 2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaný má voči žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom z 28. marca 2018 č. k. 2C/44/2008-802 zamietol žalobu žalobcov 1/ až 3/ o určenie, že žalobcovia 1/ a 2/ sú ako manželia podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX vedenom pre obec a kat. územie G., a to stavby - rozostavaného penziónu bez súp. čísla postaveného na pozemku parc. č. 1191/29, ďalej pozemku parc. č. 1191/29, zastavané plochy a nádvoría o výmere 390 m² a nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX vedenom pre obec a kat. územie G., a to pozemku parc. č. 1191/17, zastavané plochy a nádvoría o výmere 375 m², pozemku parc. č. 1191/18, zastavané plochy a nádvoría o výmere 771 m² a pozemku parc. č. 1191/30, zastavané plochy a nádvoría o výmere 22 m², v podiele 3/4-iny (výrok I.). Okresný súd, v intenciách predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho Krajského súdu v Žiline z 31. októbra 2017 č. k. 10Co/116/2017-782 mal za to, že v konaní vedenom na tamojšom súde pod sp. zn. 8C/6/2006 bola vecne posudzovaná neplatnosť Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 (žalobcovia v označenom konaní žiadali určenie jej neplatnosti) uzatvorenej medzi žalobcami 1/, 2/ ako predávajúcimi a žalovaným ako kupujúcim, pričom súd predmetnú žalobu právoplatne zamietol. Nadväzne je Kúpna zmluva zo 14. júla 2005 platná a platný je aj ňou uskutočnený

prevod spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam v nej vymedzených. Pokiaľ sa v aktuálnom konaní žalobcovia domáhali určenia podielového spoluvlastníctva k vyššie označeným nehnuteľnostiam, ktorých prevod bol uskutočnený na základe platnej kúpnej zmluvy (otázka jej ne/platnosti bola vyriešená ako prejudiciálna v právoplatne skončenom konaní sp. zn. 8C/6/2006), potom žaloba žalobcov v aktuálnom konaní je nedôvodná. Žalovanému priznal voči žalobcom 1/ až 3/ plný (100 %) nárok na náhradu trov konania, o výške ktorého bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku (výrok II.). Vychádzal zo záveru o úspechu žalovaného v spore (§ 255 ods. 1 CSP). Žalobcom 1/ až 3/ priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania, o výške ktorého bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku (výrok III.). Tento nárok sa týka odvolacieho konania vedeného na základe odvolania žalobcov 1/ až 3/ proti uzneseniu o zastavení konania (v časti) o určenie vlastníckeho práva (§ 255 ods. 1 CSP).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 25. júna 2019 sp. zn. 10Co/173/2018 v spojení s opravným uznesením z 22. augusta 2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. o zamietnutí žaloby a vo výroku II. o priznaní nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100 % žalovanému proti žalobcom 1/ - 3/ a o rozhodovaní o výške náhrady trov po právoplatnosti rozsudku; zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III. o priznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalobcom 1/ - 3/ proti žalovanému a o rozhodovaní o výške náhrady trov po právoplatnosti rozsudku; a priznal žalovanému nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ - 3/. Odvolací súd uviedol, že otázka ne/platnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 je v aktuálnom konaní otázkou prejudiciálnou vo vzťahu k žalobcami požadovanému určaniu vlastníckeho práva (spoluvlastníckeho podielu) žalobcov 1/, 2/ k dotknutým nehnuteľnostiam. Pokiaľ o tejto otázke už bolo v minulosti (v podobe právoplatného rozhodnutia v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006 o zamietnutí žaloby o neplatnosť predmetnej kúpnej zmluvy) právoplatne rozhodnuté, potom na tú istú otázku v aktuálnom konaní ako na otázku prejudiciálnu je nevyhnutné odpovedať v zmysle výsledku konania vedeného na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006 (§ 194 ods. 2 CSP). Okresný súd pritom postupoval plne v intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho Krajského súdu v Žiline z 31. októbra 2017 č. k. 10Co/116/2017-782 (§ 391 ods. 2 CSP), preto možno podporne poukázať aj na príslušnú časť odôvodnenia označeného rozhodnutia. Na odôvodnení a závere okresného súdu ohľadom danosti prekážky veci právoplatne rozhodnutej vo vzťahu k prejudiciálnej otázke ne/platnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 nie je dôvod ničoho meniť. V súvislosti s námietkou odvolateľov ohľadom obmedzeného prieskumu platnosti tejto kúpnej zmluvy v pôvodnom konaní, krajský súd opätovne poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 MCdo 12/2010 z 30. januára 2013, v ktorom dovolací súd konštatoval prekážku veci právoplatne rozhodnutej v prípade opätovného podania žaloby o neplatnosť tej istej kúpnej zmluvy z iného, než v pôvodnom konaní posudzovaného dôvodu neplatnosti. Iný okruh subjektov v porovnaní s konaním vedeným na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006, keď oproti skoršiemu označenému konaniu vystupoval v aktuálnom konaní aj žalobca 3/, neumožňoval okresnému súdu samostatne - nezávisle od výsledku skoršieho označeného konania - prejudiciálne posúdiť otázku platnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005. Prekážkou takého postupu je skutočnosť, že žalobcovia 1/ a 2/ (a žalovaný), ktorí vystupovali v skoršom označenom konaní, vystupujú v konaní aktuálnom. Neobstojí ani argumentácia odvolateľov o arbitrárnosti napadnutého rozsudku okresného súdu, ktorý podľa nich z nepochopiteľných príčin uzavrel, že vzhľadom na zamietnutie žaloby o určenie neplatnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 je táto zmluva platná (keď absentuje pozitívny určovací výrok - určenie kúpnej zmluvy za platnú). Predmetom prejudiciálnej otázky v aktuálne prejednávanej veci je uzavretie Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005, teda rovnaký skutok, ako v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006. Otázka ne/platnosti predmetnej zmluvy bola v naposledy označenom konaní definitívne vyriešená v prospech platnosti predmetnej zmluvy, keďže žaloba o určenie jej neplatnosti bola zamietnutá. Aj z hľadiska požiadavky preferencie platnosti právneho úkonu sa nemožno stotožniť s názorom odvolateľov, že výlučne určovací výrok o platnosti právneho úkonu (pozitívne určenie) predstavuje definitívne riešenie otázky ne/platnosti tohto právneho úkonu. Tak v prípade určenia právneho úkonu za platný, ako aj v prípade zamietnutia žaloby o určenie právneho úkonu za neplatný, by teoreticky vždy bolo možné namietnuť novú okolnosť ne/platnosti, ktorá nebola riešená v pôvodnom konaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s 396 ods. 1 CSP. Odvolatelia - žalobcovia 1/ až 3/ neboli so svojím odvolaním úspešní, preto žalovanému patrí voči

nim nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Vyslovil, že o výške týchto trov rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP okresný súd.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v znení opravného uznesenia podali žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolatelia za porušenie práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP považujú to, že súd prvej inštancie a odvolací súd nevykonali ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy na zistený stav veci, a že aplikáciou a výkladom týchto ustanovení obmedzili základné práva žalovaného spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Súd prvej inštancie a odvolací súd vyhodnotili vykonané dokazovanie jednostranne v prospech žalovaného a v rozpore s princípom zakotveným v ustanovení článku 6 ods. 1 CSP. V konaní nedôvodne vzhľadli existenciu prekážky veci právoplatne rozhodnutej vo vzťahu k prejudiciálnej otázke ne/platnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005, z ktorého dôvodu sa už vôbec nezaoberali právnou argumentáciou a zamietli všetky dôkazy, ktoré žalobcovia 1/ až 3/ navrhovali na preukázanie dôvodnosti žaloby v merite. V dôsledku chybného právneho posúdenia predbežnej otázky platnosti kúpnej zmluvy z dôvodu priznania prejudiciálneho účinku rozhodnutiu Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod p. zn. 8C/6/2006, ktorý podľa zákona nie je daný, došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

3.1. Prípustnosť dovolania je podľa dovolateľov daná aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, podľa ktorých 1/ v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006 bola vecne posudzovaná neplatnosť Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 uzavretej medzi žalobcami 1/ a 2/ ako predávajúcimi a žalovaným ako kupujúcim, keď súd návrh žalobcov zamietol. Ak teda v uvedenom súdnom konaní Okresný súd Dolný Kubín rozhodol, že žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 zamietol, tak potom táto zmluva je platná a platný je aj ňou uskutočnený prevod spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam v nej vymedzených. Taktiež 2/ rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín z 30. januára 2007 sp. zn. 8C/6/2006 predstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej vo vzťahu k prejudiciálnej otázke ne/platnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005. Takéto právne závery považujú žalobcovia 1/ až 3/ za nesprávne. Podľa názoru žalobcov mali súdy nižšej inštancie správne tieto právne otázky v konaní zodpovedať tak, že 1) Kúpna zmluva zo 14. júla 2005 uzavretá medzi žalobcami 1/ a 2/ ako predávajúcimi a žalovaným ako kupujúcim je neplatná; 2) rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín z 30. januára 2007 sp. zn. 8C/6/2006 nepredstavuje prekážku veci právoplatne rozhodnutej vo vzťahu k prejudiciálnej otázke neplatnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005. Podľa dovolateľov z rozhodnutia NS SR sp. zn. 4 Cdo 22/2011, vyplýva, že ak existujú iné skutočnosti, ktoré v pôvodnom konaní neboli zohľadňované, je súd v konaní o určenie vlastníckeho práva oprávnený posúdiť tieto skutočnosti a rozhodnúť o merite veci na základe všetkých skutočností, ktoré vyšli v konaní o určenie vlastníckeho práva najavo, a ktoré boli preukázané, a v takom prípade súd nie je viazaný výrokom právoplatného rozsudku a predbežnú otázku neplatnosti právneho úkonu je oprávnený posúdiť v rámci konania o určenie vlastníckeho práva samostatne. Podľa právnej vety rozhodnutia Najvyššieho súdu SR pod V 9/1986, rozsudok zamietajúci žalobu je prekážkou právoplatne rozhodnutej veci len v rozsahu rozhodnutia o predmet sporu (totožnosti predmetu rozhodovania). Dovolatelia poukázali aj na rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 31/2011. Žalobcovia 1/ až 3/ navrhli, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v znení opravného uznesenia, vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a priznal žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že absentuje existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP, ako i jeho prípustnosť pre vadu zmätočnosti, čo zakladá dôvod na odmietnutie dovolania. K dôvodu prípustnosti ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je žalovaný názoru, že žalobcovia sa zamerali na teoretický výklad hodnotiaceho aspektu súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu pri aplikácii práva a vlastnou polemikou, s ktorou nemožno súhlasiť. Žalobcovia však pre hodnotiaci základ týchto námietok opomenuli, že konajúce súdy prvej aj druhej inštancie vo svojich odôvodneniach chronologicky vyčerpávajúcym spôsobom vysvetlili hmotnoprávny aj procesnoprávny aspekt vo vzťahu k ich záverom. Žalovaný poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 209/2014 v totožnej veci a totožných účastníkov, v ktorom sa Najvyšší súd SR rozsiahlo vysporiadal s totožnými dovolacími dôvodmi a dovolacou argumentáciou žalobcov v rozsahu ich právnej a vecnej argumentácie k dovolacím

dôvodom. Žalovaný na záver navrhol, aby dovolací súd v súlade s § 447 písm. f/ CSP dovolanie dovolateľov odmietol, alternatívne aby v súlade s § 448 CSP dovolanie zamietol a zaviazal dovolateľov na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolatelia vyvodili prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami [viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03].

10. Dovolatelia porušenie práva na spravodlivý proces videli v tom, že súd prvej inštancie a odvolací súd nevykonali ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy na zistený stav veci, ako aj nesprávne vyhodnotili vykonané dokazovanie.

11. K dovolacej argumentácii, resp. polemike o nesprávnom právnom posúdení dovolateľov najvyšší súd uvádza, že u ž podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia vecí (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď aj R 24/2017).

12. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania bola aj ďalšia dovolacia námietka žalobcov o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to z nasledovných dôvodov: a/ hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, b/ pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012 zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

12.1. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30.06.2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števeček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

13. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

14. Doposiaľ vykonané dokazovanie teda dostatočne odôvodňuje závery prijaté súdom prvej inštancie aj súdom odvolacím. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

15. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľmi namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu ich dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

16. Dovolatelia namietali právne závery odvolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

19. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20.1. Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) ako dôvod prípustnosti dovolania sa „viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“ (pozri Števcík, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1382).

21. Zákonným naplnením požiadaviek a princípov právneho štátu, konkrétne právnej istoty, je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí. Právoplatnosť v civilnom procese znamená predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou (PL. ÚS 43/95). Právnu istotu vytvorenú nezmeniteľnosťou súdnych rozhodnutí treba považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v širšom kontexte za súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 38/99).

21.1. Dovolací súd konštatuje, že prekážka rozsúdenej veci (*res iudicata*) svojou podstatou patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutočných tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku).

21.2. Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne (pozri sp. zn. 5 Cdo 154/2014).

21.3. Prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy sa právoplatným rozhodnutím o veci vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor, od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci. Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí. Pri tomto objektívne existujúcom vzťahu - pozitívnoprávnej stránke prejudiciality - sa skúmajú jeho dôsledky (najmä to, kedy a do akej miery je súd viazaný právoplatným rozhodnutím o predbežnej otázke, kedy a v akom rozsahu a s akými účinkami si môže súd predbežnú otázku, ktorá doposiaľ nebola právoplatným rozhodnutím vyriešená sám posúdiť, aký je postup v prípadoch, keď si takúto otázku sám vyriešiť nesmie). Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“). Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov. Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v prípadoch, kedy tak stanoví zákon. Pri posúdení dosahu záväznosti právoplatného rozhodnutia (miery účinku na rozhodovanú vec, predmet sporu) nie sú pre súd určujúce hranice dané rozsahom nároku, nemôže iba prekročiť rozsah právneho vzťahu, z ktorého nárok vyplýva. Súd má povinnosť pri svojom rozhodovaní o veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t. j. bez existencie prekážky *rei iudicatae*) môže preto (so zreteľom na tú-ktorú konkrétnu situáciu) viesť k výsledku (znamenat'), že žalobca bude neúspešný. Zistenie súdu v predošlom občianskom súdnom konaní o práve (resp. právnom vzťahu) právoplatným rozsudkom (výrokom) sa neprejavuje (v prípade nového konania) iba negatívnym vymedzením, že o tej istej veci nemôže súd znova konať a rozhodovať (ne bis in idem), t. j. len v skúmaní (danosti) tejto stránky právoplatnosti, ale má aj ďalší aspekt (dopad či zacielenie); je ním prejudicialita spájaná s právoplatným rozsudkom (pozri sp. zn. 1 Cdo 133/2009).

22. Čo sa týka dovolateľmi označených rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 22/2011 a sp. zn. 5 Cdo 31/2011, dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa neodklonil od názoru daných rozhodnutí. Z rozhodnutia sp. zn. 4 Cdo 22/2011 vyplýva, že „v prípadoch, keď určitá otázka (platnosť zmluvy), ktorá pre iné konanie tvorí otázku prejudiciálnu, už bola právoplatne rozhodnutá a vyriešená priamo vo výroku

rozhodnutia, si súd už túto otázku nemôže (pokiaľ nejde o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania a došlo k nim neskôr) predbežne posúdiť inak, pretože výrok takéhoto právoplatného rozsudku je preň záväzný a musí z neho vychádzať.“ Odvolací súd pritom správne vyhodnotil, že nakoľko okolnosť technickej ne/jednotnosti Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005 nie je skutočnosťou, ktorá by sa objavila až po právoplatnom skončení konania vedeného na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006, nejde o dôvodnú dovolaciu námietku. V tomto prípade išlo o okolnosť jestvujúcu už skôr v priebehu označeného konania.

23. V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 31/2011 je uvádzané, že „záväznosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia spôsobujú tzv. prekážku právoplatne rozhodnutej veci (impedimentum rei iudicatae), to znamená, že o tej istej veci, o ktorej sa už raz právoplatne rozhodlo, nemožno rozhodovať opäť. Výklad pojmu „tá istá vec“ je pomerne jednotný v tom zmysle, že musí ísť o tých istých účastníkov a ten istý predmet konania.“ Odvolací súd pritom vychádzal z toho, že v prejednávanej veci išlo o skúmanie platnosti uzavretej Kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005, teda rovnaký skutok, ako v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 8C/6/2006, za účasti rovnakých sporových strán. Aj keď v tomto konaní vystupuje ako ďalšia sporová strana - žalobca 3/ (syn žalobcov 1/ a 2/), ktorý nadobudol svoj spoluvlastnícky podiel v 1/4 od žalobcov 1/ a 2/ darovacou zmluvou je potrebné uviesť, že konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie (podobne sp. zn. 1 Cdo 234/2018, 5 Cdo 120/2009). Z uvedeného taktiež vyplýva, že odvolací súd sa neodklonil ani od rozhodnutia najvyššieho súdu V 9/1986, podľa ktorého „rozsudok zamietajúci žalobu je prekážkou právoplatne rozhodnutej veci len v rozsahu rozhodnutia o predmet sporu (totožnosti predmetu rozhodovania)“. Preto odvolací súd postupoval správne aj vzhľadom na rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 154/2014, keď prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne. Odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie nemohol nezávisle od výsledku skoršieho konania prejudiciálne posúdiť otázku platnosti kúpnej zmluvy zo 14. júla 2005. Otázka ne/platnosti predmetnej zmluvy bola v naposledy označenom konaní definitívne vyriešená v prospech platnosti predmetnej zmluvy, keďže žaloba o určenie jej neplatnosti bola zamietnutá. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

23.1. Nad rámec týchto rozhodnutí dovolací súd konštatuje, že v rozhodnutí najvyššieho súdu z 30. januára 2013 sp. zn. 1 MCdo 12/2010, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR pod č. R 139/2014 sa uvádza, že právoplatný rozsudok, ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu (o určenie relatívnej neplatnosti), zakladá prekážku veci právoplatne rozhodnutej v konaní o novej žalobe o určenie neplatnosti toho istého právneho úkonu (o určenie absolútnej neplatnosti) aj vtedy, keď súd v predchádzajúcom konaní svoje rozhodnutie nezaložil na tých istých, už vtedy zistených skutočnostiach, z ktorých sa vyvodzuje neplatnosť právneho úkonu aj v novej žalobe.

24. Dovolací súd preskúmaním obsahu dovolania zistil, že žalobcovia nespĺnili vyššie uvedené povinnosť, keď neuviedli konkrétne rozhodnutie/rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorého/ktorých sa odvolací súd odchyľil, a rovnako neuviedli, v čom sa odvolací súd v prejednávanej veci odchyľil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Inak povedané dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa musí okrem vymedzenia právnej otázky viazať tiež na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd.

25. Na záver dovolací súd konštatuje, že vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľov, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolanie žalobcov 1/ až 3/ je v tejto časti prípustné, avšak nie je dôvodné. Dovolací súd preto rozhodol o jeho zamietnutí podľa § 448 CSP. Dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

26. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom v plnom rozsahu.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.